گۆڕینی شوناسی کات لە شیعری(یاخی بوون)ی لەتیف هەڵمەت دا.. عەتا قەرەداغی

چەند مەشقێکی دەروونی شیعرێکی نوێی لەتیف هەڵمەتە کە لە رۆژنامەی رۆژنامە زمارە (6:) ی 22ی22 3008دا بڵاوی کردۆتەوە. ئەم شیعرە لە چەند بەشێک پێکهاتووە.لێرەدا هەوڵدەدەین خوێندنەوەیەکی بەشی یەکەمی شیعرەکە بکەین کە بە ناونیشانی (یاخی بوون)ە،ئەویش بە لەبەرگرتنی میتۆدی رەخنەی تەواوکاری .بێگومان ئەوە ئاشکرایە کە شوێن و پایەی لەتیف هەڵمەت لە جوگرافیای شیعری کوردیدا دیارو لە بەرچاوەو ئەزموونی شیعری ئەم شاعیرەی ئێمە ئەزموونێکی دەوڵەمەندەو بە ئاشکراش لەسەر دوو پایە راوەستاوە کە یەکەمیان هەست و خەیاڵی فراوان و مەودا قوڵی ئەم شاعیرەیە ، دووەمیان ئەوەی کە بە ئاشکرا بە ئەزموونی ئەم شاعیرەوە دیارە ئەوەیە کە سەرباری ئەو خەیاڵ و بارە خۆڕسکییەی ئەم کە بە شیعر رسکاوە ، ئەزموونی شیعری شاعیرانی دیاری جیهان و رۆشنبیری هەمە لایەنەی خۆیی و ئاگادار بوونی دەوڵەمەندی لە ئەفسانەو فانتازیای کوردی و ئیسلامی و جیهانی سەرچاوەیەکی گرنگی بەرهەمهێنانی شیعرن لای ئەم شاعیرە . هەروەک گیانی لە روودا وەستان و یاخی بوونیش لە کەسێتی ئەم شاعیرەدا دەورێکی گرنگی هەیە لە ئەزموونی شیعری لەتیفداو لە راستیشدا لەتیف ئەو شاعیرەیە کە تاکو ئێستا لە بەخشش نەکەوتووەو لەگەڵ هەڵچوونی تەمەنیدا هەستی شیعری وخەیاڵی شیعری و جیهانبینی شیعری فراوانترو فرە رەهەندتر دەبێت بە تایبەتی لەو شیعرانەی کە لەم چەند ساڵەی دوایدا بڵاوی کردوونەتەوە .
رەنگە بەشێکی دیار لە ناوەندی رووناکبیری کوردی ئیستا ئەم قسەیەی منیان بەلاوە سەیر بێت چونکە لەتیف ئەندامێک نییە لەو بەناو گروپ و ئەلقە رۆشنبیریانەی کە بەرژەوەندی دەرەوەی ئەدەب و داهێنان پێکیەوە بەستوون لە رێگای بەرگریکردن لە یەکترییەوە دەیانەوێت بوون و بەردەوامی خۆیان بسەلمێنن .

لەتیف هەڵمەت لە بەرئەوەی لە دەرەوەی حیزبە و راگەیاندنی حیزب هیچ خزمەتێکی ئەوی نەکردووەو تەنانەت ئەم ماوەیەکی فراوانی لە نێوان شیعرو وەزیفەی شیعرو سیاسەت و حیزبایەتیدا داناوەو سەرباری ئەوەی شیعری ئەم بۆ ماوەیەکی دوورو درێژ بووەتە مێتیقی خۆڕاگرتن و خۆبەدەستەوە نەدان و لە رووداوەستانی مرۆڤ لە بەرامبەر ئەوی

داگیرکەر یان جەلاددا بەڵام وەکو هەندێ شاعیرو نووسەری تر نەیویستووە سوود لەو رابردووەی خۆی وەربگرێت لەسەر حسابی داهێنانی ئەستای واتە لەتیف ئەو شاعیرەیە کە نایەوێت لەسەر رابردووی پیرۆزی خۆی بژی و بەردەوام بێت بەو ئەندازەی کە دەیەوێت شاعیرێکی ئەزموونگەر بێت و ئەزموونی نوێ شووناسی بەردەوامبوونی بۆ دەستەبەر بکات . بە واتایەکی تر شیعری لەتیف لە رابردوودا بووەتە سەرچاوەی ئیلهام بەخشین بە مرۆڤی ئەمڕۆ بە خۆڕاگری و چەکدانەدان لە بەرامبەر ئەوی دەسەڵات یان ئەوی داگیرکەرێ یان داگیرکەری ئازادی و رێگر لە بەردەم مافە سرووشتییەکانی مرۆڤدا ئەویش چی لەسەر ئاستی تاکە کەس بێت یان لەسەر ئاستی نەتەوە یان کۆمەڵگا بێت .

ناونیشانی ئەم شیعرەی لەتیف کە(یاخی بوون)ە ، ناونیشانیکی سەرەکیشی هەیە لەگەڵ چەند شیعرێکی تردا کە هەموو شیعرەکانیش پەیوەندیان بەیەکەوە هەیە ، ئەو ناونیشانەش بریتییە لە(چەند مەشقێکی دەروونیی بە وشە) ،ئەمەیش بەخۆی ناونیشانێکی سەرنج راکێشەو لە ئاستی بینراودا ئەوە دەگەیەنێت کە مرۆڤ چەن پێویستی بە مەشقی جەستەیی واتە وەرزش هەیە بە هەمان شێوە پێویستی بە وەرزشی دەروونیش هەیە .ئەگەر وەرزشی جەستەیی لە رووی جەستەیی و فیسیۆلۆژییەوە مرۆڤ بەهێزو تەندروست بکات و بیکاتە کەسێکی چالاک ئەوا وەرزشی دەروونی یان رۆحی لە رووی دەروونی و رۆحییەوە بەهێزی دەکات و رایدەهێنێت بە رووبەرووبوونەوەی رووداوو بارودۆخی چاوەڕوانکراو نەکراو ، هەروەک دەشێت رۆڵی کاریگەریشی هەبێت لە پاکژکردنەوەی رۆح و دەرووندا .دیارە دەشێ لەمەڕەدا وەهایشی لێکبدەینەوە کە مەشقی دەروونی جۆرە پەیوەندییەکیشی هەبێت بە مەسەلەی تەسەوفەوە مەبەست لە مەشقی دەروونیش جۆرێک لە خۆئامادەکردن بێت بۆ پاکژ بوونەوەو خاوێنکردنەوەی رۆح و دەروون بە مەبەستی توانەوە لە زاتی ئیلاهیدا یان لە رۆحی باڵای یەزداندا کە ئەوەش ئەو قۆناغەیە کە تیایدا مرۆڤ دەگاتە ئەو ئاستەی کە پشت لە دنیا بکات و دەست بەرداری هەموو چێژوو خۆشییەکی دنیا بێت و خۆی ئامادە بکات بۆ بە دەستهێنان و مسۆگەرکردنی ئەو دنیای تەمەن درێژ. ئەم ناونیشانە لەلایەک لەگەڵ دەقەکەدا پەیوەندییەکی بەهێزی هەیەو دەتوانین بڵێین بریتییە لە چڕکردنەوەی پرسیارو جیهانبینی دەقەکە. لە لایەکی تریشەوە ئەم ناونیشانەو ئەو لێکدانەوەیەی کە لە سەرەوە باسمان کرد دەشێ وەکو ئۆتۆبایۆگرافیای قۆناغێکی دیاریکراوی ژیانی شاعیر خۆی سەیر بکرێت کە مەبەست لەوەش ژیان و رەفتار کردن و دیدو روانینی ئەوە بۆ ژیان لەم ساڵانەی دوایدا ، هەرچەندە ئەمە ئەوە دەزانین کە لەتیف لەگەڵ ئەوەشدا نموونەیەکی یاخی و

نامەئلوفە لە نێوەندی ڕۆشنبیری کوردیدا هەم لە رووی داهێنانەوە هەم لە رووی کەسێتی خۆیەوە ، دیسان کەسێکی خاوەن بڕواو مولتەزیمیش لە رووی ئایینیەوە کە ئەوەش دیسان بارێکی نائاساییە و تەنیا لەو جوگرافیایەدا جێگای دەبێتەوە کە جوگرافیای شاعیران و داهێنەرانە. بە هەرحاڵ ئەوەی ئێمە دەمانەوێت لێرەدا لێی بدوێین دەقێکی شیعرییە نەک ئۆتۆبایۆگرافیای شاعیر هەرچەندە دەشێ ئەم دەقەیە وەک هەر دەقێکی داهێنەرانە پەیوەندی بە کەسێتی بەرهەمهێنەکەیەوە هەبێت.هەڵبەت جێگای خۆیەتی کە ئاماژەش بە ئەوە بکەین کە لەم ماوانەی دوایدا لەتیف بە ڕۆحی سۆفیەک دەنووسێت و ئەو حاڵەتەش بەشێوەیەکی سرووشتی دێت و لەتیف و ئەنوەر قادر ئەو دوو شاعیرە دیارەی نەوەکەی خۆیانن کە ئێستا هەستێکی بەرزی تەسەوف دەسەڵاتی بەسەر ئەزموونی شیعری ئەواندا کردووە هەرچەندە هەریەکەیان سەرسام بوون و لایەنگری بە یەکێک لە دوو ڕێبازە دیارەکەی تەسەوف هەیە لە کوردستاندا بەڵام لەو خاڵەدا یەکدەگرنەوە کە پاکی و خاوێنی و مەودای قوڵی ڕۆحی تەسەوفە .

ئەم شیعرەی لەتیف لە چەند بەشێک پێکهاتووە کە لە رووکەشدا وادەرناکەوێت زۆر پەیوەست بن بە یەکەوە بەڵام لە ناوەڕۆک و ئەو پرسیارانەی کە بەشەکان هەڵیان دەگرن دەردەکەوێت کە بە شێوەیکی ئاشکرا لە بابەتێک دەدوێن و بەرجەستەی یەک جیهانبینی دەکەن هەرچەن وێرانە خاکی ت.س.ئیللیۆت لە چەند بەشێک پێکهاتووە و هەر بەشێ وەکو شیعرێکی سەربەخۆ دەردەکەوێت بەڵام لە راستیدا بە هەموو بەشەکان ئەو شیعرە بە ناوبانگە پێکدەهێنن کە پێی دەگوترێت وێرانە خاک .

ناونیشانی بابەتی یەکەم (یاخی بوون) مانای لە یاسا دەرچوون و بەزاندنی سنوورەکان دەگەیەنێت .دەشێ ئەو یاخی بوونە یاخی بوونی مرۆڤ بێت وەکو هەستیارترین و پڕ بەهاترین بوونەوەرو سەرمایە لە گەردووندا .یان دەشێ یاخی بوونی هەرکام لە توخم و ڕەگەزەکانی نێو ئەم گەردوونە بێت .لەم بەشەدا لە بری مرۆڤ ڕۆژەکانی هەفتە یاخی دەبن و ئەو ڕێگایەی بەلایەنی کەمەوە لە دەرکەوتنی ئایینی ئیسلامەوە لە بەریان گرتووەو لەسەری دەڕۆن و پێی راهاتوون ڕەتی دەکەنەوەو دەیگۆڕن.ئەویش نەک بەشێوەیەکی نهێنی و لە پشتی پەردەوە بەڵکو بەشێوەیەکی ئاشکراو راگەیەندراو .هەریەکە لە ڕۆژەکانی هەفتە لەو ئەرکە یاخی دەبێت کە پێی سپێردراوە . هەی ئەو یاخی بوونەش لە سنووری دەقەکەدا ئاشکرا دەکرێت کە بریتیە لە بێزار بوون لەو ڕۆتینی چەند بارە بوونەوەیەی کە تا ئەندازەیەک بەشداریشە لە

رێکخستنی هارمۆنیای سرووشتدا. هەرچەندە هێنانی رۆژەکانی هەفتە بە دوای یەکدا دەشێ بمانگێڕێتەوە بە ئەفسانەی درووستبوونی گەردوونیش لە رۆژەکانی هەفتەدا، خۆ ئەگەر بەم شێوەیەش بیرمان لێکردەوە ئەوا یاخی بوونی رۆژەکانی هەفتە لەو ئەرکانەی پێیان سپێردراوە لە لایەک یاخی بوونە لەو دەسەڵاتەی کە لەسەرەوە ئەو ئەرکانەی بەسەر رۆژەکاندا دابەشکردووە، لەلایەکی تریشەوە بەرزکردنەوەی پرسیارە بەرامبەر بە درووستبوونی گەردوون چونکە وازهێنانی هەر رۆژێ لەو ئەرکەی کە پێی سپێردراوە لە ئاستێکی تردا نارازیبوونە بەرامبەر بەو پێکهاتەیەی کە لەواندا وەکو کات ئەفرێندراوە. هەروەک یاخی بوونی رۆژەکانی هەفتە لەو ئەرکانەی کە بۆیان دیاری کراوە رووتکردنەوەی کاتە لە رووداو ئەوەش ئاشکرایە کات تەنیا ئەو دەمە دەبێتە خاوەنی شووناس کە رووداوی تیادا بەئەنجام بگات یان کاری تیادا بکرێت. کەواتە لێرەداو لە ئاستی قوڵی دەقەکەدا دەلالەتی ونکردنی شووناسی کات بەرهەم دێت. لەوەشدا شاعیر دەیەوێت پێمان بڵێت بە بۆچوونی ئەو ئەفراندنی گەردوون و ئەفریدنە بوونیش دەکەونە بەردەم پرسیارەوەو شتێکی ئەوتۆ نین کە بە ئومێدەوە سەیریان بکەین ئەوەتا ئەو زەمەنەی کە گەردوونی تیادا خولقێنراوە لە هەمان کاتدا لەو گەردوونەدا ئەرکی پێسپێردراوە واز لە ئەرکەکانی خۆی دەهێنێت بەوەش دیارە بەشێک لە هارمۆنیای سرووشت دەشێوێت یان تێک دەچێت. سەرباری ئەوەی کە رۆژەکانی هەفتە پشت لەو ئەرکانە دەکەن کە پێیان سپێردراوە لە ئەنجامی بێزار بوونیان لە چەند بارەبوونەوەی ئەو رۆتینەدا، بەڵام دەستەوسان و بێ ئەرک نامێننەوە بەڵکو هەریەکەیان ئەرکێکی نوێ دەگرێتە ئەستۆ یان بەناوی ئەرکێکی ترەوە ئەرکی سەرەکی خۆی بەجێدەهێڵێت.

رۆژەکانی هەفتە
لە دووبارەکردنەوەی خۆیان
بێزار بوون
هەینی بڕیاری داوە
مۆڵەت لە مزگەوتەکان وەربگرێ و
ئەمساڵ بچێ
بۆ حەجی پیرۆز
جا ئیتر نازانم ئەم ماوەیە
چۆن نوێژی هەینی بکەین …

شاعیر رۆژەکانی هەفتە لە شووناسی خۆیان وەکو کات رووت دەکاتەوەو شووناسی مرۆڤیان پێدە بەخشێت ئەویش یەکەم لەو رووەوە کە توانای

بڕیار دانیان پێدەبەخشێت . دووەم بە گوێرەی هەینی کە لەم کۆپلەیەدا ناوی هاتووە دەچێت بۆ حەج کە دیارە تەنیا مرۆڤی مسوڵمان دەچێت بۆ حەج . بێگومان ئەوەی ئاشکرایە لای مسوڵمانان و لە ئایینی ئیسلامیشدا هەینی پیرۆزترین رۆژی هەفتەیەو رۆژی خواپەرستی و نوێژی جەماعەتە . لە لایەکی ترەوە هەینی مۆڵەت لە مزگەوت وەردەگرێت بۆ ئەوەی کە بچێت بۆ حەج ، دیسان لێرەشدا لە لایەک هەینی خاسێتی مرۆڤی پێدەبەخشرێت چونکە تەنیامرۆڤ مۆڵەت وەردەگرێت ، هەروەک مزگەتیش خاسێتی مرۆڤی پێدەبەخشرێت چونکە داوای مۆڵەتی لێدەکرێت و مۆڵەتیش دەدات بە هەینی بۆ ئەوەی بچێت بۆ حەج .دەشێ لێرەدا ئەو پرسیارە سەرهەڵبدات ئایا ئامانجێکی ئاشکرا هەیە لە پشتی ئەم پرۆسەی بە مرۆڤ کردنی کات و شوێنەوە لە لای لەتیف یان ئەوە بەرهەمی خەیاڵ ونەست و هەڵچوونی شیعرییە ؟ بە هەرحاڵ ئەگەر لە ئاستی بینراوی دەقەکەشدا نەتوانرێت وەڵامی ئەم پرسیارە بدرێتەوە ، ئەوا لە ئاستی نەبینراوی دەقەکەدا ئەو دەلالەتە بەرهەم دێت کات و شوێن کە دوو رەگەزی سەرەکین کە بوون لەواندا دەگاتە ئەنجام و مەبەست لە بوونیش لەو ئاستەیدا کە لێرەدا مەبەستمانە تەنیا مرۆڤە ، بۆیە دەشێ خودی ئەم دوو رەگەزە زیندووەش لە ئەنجامی پەیوەستبوونیانەوە بە مرۆڤ و بوونەوە خاسێتەکانی مرۆڤ وەربگرن .دیسان لێرەدا دەشێ ئەو لێکدانەوەیەش بکرێت کە پەیوەستبوونی شاعیر بە ئایین و بە سرووتەکانی ئایینەوە وەهای کردووە کە تەنیا لە روانگەی ئایینەوە سەرنجی کات و تەنانەت شوێنیش بدرێت و ئەو کات و شوێنانەی کە لە روانگەی ئایینەوە پیرۆزن ئەوانە رووبەرێکی دیاری کراو لە جوگرافیای شیعرەکە داگیر بکەن . ئەوەشی کە شاعیر وەکو پرسیارێکی بێ وەڵام لە ئاستیدا رادەمێنێت ئەوەیە کە دڵنیا نییەو نازانێت لەمەو دواو تا ئەو کاتەی کە هەینی لە حەج دەگەڕێتەوە چۆن نوێژی هەینی بکەن . بەڵام ئەگەر وەها سەیر بکەین کە نوێژی هەینی تەنیا پەیوستە بە هەینیەوە ، کەواتە کاتێک کە هەینی ئامادەبوونی نەبێت مانای وایە ئیتر شتێکیش نامێنێت بە ناوی نوێژی هەینیەوە کەواتە ئیتر پێویست بەوە ناکات کە شاعیر بەوجۆرە نیگەران بێت بەرامبەر بەو نوێژە .بەهەرحاڵ ئەوەی لێرەدا بەرجەستە دەبێت ئەوەیە کە مادەم کات سیفاتی خۆی لە دەست دەدات و سیفاتی مرۆڤ وەردەگرێت مانای وایە هارمۆنیای گەردوون بە رەگەزەکانی کات و شوێنیشەوە تێک دەچێت ، ئەوەش لە ئاستێکی قوڵتردا پەیوەندی بە کۆمەڵێ هۆکارەوە هەیە کە دەشێ لە سەرووی دەسەڵاتی مرۆڤەوە بێت .

هەروەها شەممە

بۆ پاسپۆرتێکی ساختە
دەڕوا بۆ ئیسرائیل و
لەوە دەبێ بە پەنابەر …لەوانەشە ببێ بە
بە کتێبفرۆش .

شەممە ڕۆژی پیرۆزی جوولەکەیە ، ئێستا لای ئەمە یاخی دەبێت و سەری خۆی هەڵدەگرێت و دەچێت بۆ ئەو جێگایەی کە تیایدا بە پیرۆز سەیری دەکەن .سەرەتا جێگای خۆیەتی کە بپرسین ئایا بۆچی ڕۆژەکان هەموویان لە لای ئەمەن و ئەرکەکانیشیان لە ڕوانگەی ئەمەوە یان باشتر بڵێین لە ڕوانگەی ئیسلامەوە بەسەردا دابەشکراوە .دیارە وەڵامی ئەم پرسیارەش پەیوەندی بە شووناس و وابەستەبوونی بەرهەم هێنی دەقەکەوە هەیە کە کەسێکی خاوەن بڕواو هەڵگری ڕوانینێکی سۆفیانەیە هەربۆیە لە تێڕوانینی خۆیەوە سەیری دنیا دەکات . بەڵام ئەوەی جێگای پرسیارە ئەوەیە بۆچی دەبێت شەممە بۆ پاسپۆرتی ساختەوە بچێت بۆ ئیسرائیل ؟ لە کاتێکدا کە شەمە بەلای جولەکەوە ڕۆژێکی پیرۆزە دەبووا خۆیان هەوڵیان بدایە ئەو ڕۆژە ببەنەوە بۆ لای خۆیان و هەموو ڕێگایەکی گونجاو بۆ ئەو مەبەستە لەبەر بگرن کەچی لە دەقەکەدا دەبینین کە شەممە بۆ پاسپۆرتی ساختەوە دەچێت بۆ ئیسرائیل . ئەمەش ئەو لێکدانەوەیەی بۆ دەکرێت کە شاعیر دەیەوێت پێمان بڵێت خودی ئیسرائیل ڕەسەنایەتی تێدا نییە یان بەشێوەیەکی تر شووناس و ڕەسەنایەتی ئیسرائیل دەخاتە بەردەم پرسیارو گومانەوە بە تایبەتیش کە شوێن و پایەی شەممە لەوە دیاری دەکات ، ئەوەمان بۆ دەردەخات کە هەرچەندە لە ڕوانینی ئەمەوە شەممە ڕۆژی پیرۆزی جولەکەکانە بەڵام دەبینین ئەم ڕۆژە لەوە دەبێ بە پەنابەر ئەمەش ئەوە دەردەخات کە جولەکەکان یان ئەو ڕۆژە بەهی خۆیان نازانن ، یان لە بنەڕەتدا بڕوایان بەو پیرۆزی ئەو شووناسەیە نییە کە ئەمە پەیووەست بەوان بە ڕۆژی شەممەمان بەخشیووە . لە پشتی ئەم بۆچوونەشەوە ئەو دەلالەتە بەرهەم دێت کە شاعیر دەیەوێت بڵێت ئیسرائیل ئەو پێکهاتەیەیە لەبەر ئەوەی کە ڕەسەنایەتی نییە هیچ شتێک بەلای ئەوەوە پیرۆز نییە بە ڕۆژی شەممەشەوە هەر بۆیە ڕێز لەو ڕۆژە ناگرێت و لەوە دەبێ بە پەنابەر لە کاتێکدا دەبوو شەممە ڕاستەوخۆ بچووایەتە ماڵی پیرۆزو ببوایەتە سەروەری هەموو کاتەکان. بێگومان لە ڕوویەکی تریشەوە دەتوانین وەهای لێکبدەینەوە کە ڕۆژی شەممە لە نێو کەلتوورو مێژوو زەمینەی ئیسلامەوە بە نهێنی دەڕوات و لە ئیسرائیل بەوە ڕازی دەبێت ببێت بە پەناهەندە ئەمەش ئەو دەلالەتە هەڵدەگرێت کە نەک هەر مرۆڤ بەڵکو (کات)یش لە زەمینەی پڕ لە توندو تیژی و نەبوونی ماف و ئازادی دنیای ئیسلامەوە هەڵدەن و

بەوە رازی دەبن کە لە ژێر سایەی دەسەڵاتی جوولەکەدا ببنە پەنابەر یان ببن بە کتێب فرۆش .ئەمەش لە ئاستێکی تردا جیاوازی نێوان کەلتووری جولەکەو کەلتووری ئیسلام نیشان دەدات کە یەکەمیان کراوەترەو جێگای تاکە کەسی ئازادی تێدا دەبێتەوە بەڵام دووەمیان کەلتوورێکی داخراوەو تیایدا رووبەری ئازادی تاک لە هەموو روویەکەوە زۆر تەسکەو لە ئاستی نەبووندایە .دەشێ لەبەرەدا وەکو مرۆڤ سەیری کات بکەین و وای لێکبدەینەوە ئەوەی کە لە ئیسرائیل دەبێت بە پەنابەر هەر کەسێکی جیهانی ئەمە یان جیهانی ئیسلامییە .
هەروەک دەشێ رۆژی شەممە دوای ئەوەی کە بە پاسەپۆرتی ساختەوە دەچێتە ئیسرائیل ببێتە کتێب فرۆش ، دیسان لەبەرشدا کات خاسێتی مرۆڤی پەیبەخشراوەو دەبێتە هەڵگری ئەرکێک کە لەراستیدا ئەرکی مرۆڤە. بەڵام ئەوەی کە جێگای سەرنجە کات کە دەشێ مەبەست مرۆڤیش بێت لە نێو هەموو ئەو کارانەدا کە دەشێ هەڵیبژێرێت دەبێتە کتێب فرۆش ، ئەمەش لە ئاستی یەکەمدا ئەوە دەگەیەنێت کە شەممە هەروەک گوتمان دەشێ بەهەرکەسێکی دنیای ئەمە دابنرێت کەسێکە دەستی کتێب و زانینە ، بەڵام بە ئاشکرا دەبینین ئەو دەستی کتێب و زانینە ئەمە بەجێ دەهێڵێت و دەچێت لە ئیسرائیل دەبێت بە کتێب فرۆش کە ئەمەش لە ئاستی دووەمدا ئەو دەلالەتە هەڵدەگرێت کە ئیسرائیل خێڵەکێکی لەیە دەستی کتێبەن و کتێب دەکەن بەیە شەممە لەوە ئەو کارە هەڵدەبژێرێت کە دەشێ لەلای ئەمە بایەخێکی ئەوتۆی نەبێت . هەروەک دەشێ وەهایشی لێک بدەینەوە کە شەممە هەمای زانین و فێرکردنە هەر بەیە ئەرکی کتێب فرۆشی هەڵدەبژێرێت هەتا لەو رێگایەوە ئەوەی دەیەوێت لە پەناوی فێرکردندا بە جوانی بە ئەنجامی بگەیەنێت .دیارە ئەوە ئاشکرایە کە شەممە لە کەلتووری ئیسلامیدا رۆژی یەکەمی هەفتەیە واتە سەرەتاو دەستپێکردن . کتێب فرۆشتنیش دیسان سەرەتایە بۆ کردنەوەی هەر دەرگایەکی نوێ کەواتە لە هەردوو بارەکەدا شەممە هەمان ئەرکی لە ئەستۆ گرتووە کە ئەرکی دەست پێکردن و کردنەوەی دەرگای نوێیە کە دەشێ وەکو سەرتای هەفتەیەکی نوێ سەیر بکرێت یان سەرەتای ئەو دنیا نوێیەی کە لە کتێبەوە دەست پێدەکات .

یەک شەممە بەیاری داوە
بە پێ بچێ بۆ فاتیکان و لەگەڵ پاپادا
چارەسەرێک بۆ کێشەی نێوانی موسڵمان و
مەسیحییەکان .. بدۆزێتەوە .

یەک شەممە کە رۆژی پیرۆزی مەسیحییەکانە و تا ئەندازەیەک لە کەلتووری ئیسلامیشدا بە پیرۆز سەیر دەکرێت و زۆرێک لە سرووتە پێ

بایەخەکانی وەکو ژن هێنان تاکو ئێستاش بە گشتی لەم رۆژەو رۆژی پێنج شەممەدا ئەنجام دەدرێن ئەویش لەبەر ئەوەیە کە ئەم دوو رۆژە بۆ کاری خێرو چاکە لە رووی ئەزموونی ژیانی ئاسایی خەڵکەوە دوو رۆژی گرنگن و هیچ مەترسییەکیان تێدا نییە .ئێستا یەک شەممەوە بڕیاری داوە کە ئەمە بە جێبهێڵێت و بچێت بۆ فاتیکان .بێگومان شاعیر هەریەکە لەم رۆژانەی هەفتە وەها رێک دەخات کە هەریەکە بچێت بۆ ئەو جێگایەی کە خۆی پەیوەندی پێوەی هەبێت . لەم ئاقارەشدا یەک شەمە دەچێت بۆ فاتیکان بۆ ئەوەی بە دیداری پاپا شاد ببێت و گفتوگۆی سەبارەت بە بابەتێکی گرنگ و پڕ بایەخ لە گەڵدا بکات کە ئەیش چارەسەرکردنی کێشەی نێوان مسوڵمانان و مەسیحییەکانە.لێرەدا شاعیر بە شێوەیەکی ئاسایی لەوە دەدوێت کە ناکۆکی لە نێوان پەیڕەوکەرانی ئەو دوو ئایینەدا هەیەو ئەو کێشەیەش پێویستی بە چارەسەرە بەڵام دەبێ کێ هەوڵی ئەو چارەسەر کردنە بدات ؟ بێگومان شاعیر ئەو ئەرکە گرنگ و گرانە بە رۆژی یەک شەممە دەسپێرێت بەواتا جارێکی تر خاسەتی مرۆڤ بە (کات) دەبەخشێت . لێرەشداو لە ئاستی نەگوتراوی دەقەکەدا ئەو دەلالەتە بەرهەم دێت کە گفتوگۆی نێوان ئایین و کەلتوورە جیاوازەکان شتێکی پێویستەو بۆ ئەوەی ناکۆکی و توندو تیژییەکان خاو بکرێنەوە دەبێ گفتوگۆ بکرێت .لێرەدا جارێکی تر دەردەکەوێت کە نەک هەر ئەوەی کە یەک شەممە خاسەتی مرۆڤی پێدەبەخشرێت بەڵکو دەبێتە نوێنەری مسوڵمانان و هاوتای پاپا بەواتا وەکو کەسی یەکەم یان قسەکەری مسوڵمانان دەردەکەوێت .
بەڵام ئەوەی کە جێگای سەرنجە ئەوەیە کە یەک شەممە بە پێ دەچێت بۆ فاتیکان . دەشێ ئەمەش وەها لێکبدرێتەوە یەک شەممە کە نوێنەرایەتی مسوڵمانان و جیهانی ئیسلام دەکات لەم سەردەمی تەکنەلۆژیاو هۆکاری پەرەسەندووەی هاتووچۆ کردندا بە پێ دەڕوات مانای وایە ئەو جیهان و کەلتوورەی کە تاکو ئێستا یەک شەممە نوێنەرایەتی دەکات هێشتا لە بارێکی هێندە دواکەوتوودا دەژی نەگەیشتتە ئەو ئاستەی کە جگە لە پێ بە هیچ شتێکی تر سەفەر بکات یان ئەوەیە ئەو کەلتوورەی کە یەک شەممە نوێنەرایەتی دەکات دان بەو هەموو پێشکەوتن و دۆزینەوە نوێیانەی زانست و تەکنەلۆژیادا نانێت بۆیە بە پێ لێرەوە دەچێت بۆ فاتیکان ، هەروەک دەشێت وەهایشی لێک بدەینەوە کە کەلتوورو فیکری ئیسلامی کە یەک شەممە نوێنەرایەتی دەکات بە کۆبوونەوە لەگەڵ پاپادا بیەوێت وەهای دەربخات کە ئەو هەتاکو ئێستا خاوەنی تواناو هێزی فیزیکی خۆیەتی و هەرچەندە لە رووی پێشکەوتن و پەرەسەندنی تەکنەلۆژیاوە ناگاتە ئاستی رۆژاوا بەڵام لە رووی هێزی فیزیکییەوە خاوەنی توانایەکی نەپساوەیە و هەرچەندە لە رووی راستییەوە ئەم بۆچوونە جگە لە دواکەوتوویی و دان نەنان بەوی پێشکەوتوودا هیچی

تر ناگەیەنێت .لە لایەکی تریشەوە ئەو جیاوازیە لە نێوان کەلتووری رۆژاواو کەلتووری رۆژهەڵاتیدا یان لە نێوان کەلتووری مەسیحی و کەلتووری ئیسلامیدا دەردەخات کە یەکەمیان کەلتوورێکە عەقڵ و لێکدانەوەو تێڕامان کاری تیادا دەکات و دووەمیشیان کەلتوورێکە کە هێزو بازووی مرۆیی کاری تیادا دەکات ، هەر ئەوەش وایکردووە کە کەلتوورو عەقڵی رۆژاوا ببێتە ناوەندو کەلتوورو عەقڵی رۆژهەڵاتیش کەنار یان پاشکۆ بێت.

دوو شەممەش سواری پاسکیلێک بووەو
بەرەو ئوسترالیا دەڕواو لەوێ دەبێ
بە ئەندامی پەرلەمان و
راوە کەنغەر دەکات .

دوو شەممەوەکو مرۆڤ ڕەفتار دەکات واتە خاسەتی مرۆڤی پێدە بەخشرێت و سواری پایسکیل دەبێت ، بەڵام بۆ کات بەسەربردن و خۆشی سواری پاسکیل نابێت بەڵکو بۆ سەفەرێکی دوورو بڕینی رێگایەکی درێژ ئەوە دەکات کە ئەویش سەفەر کردنە لێرەوە بۆ ئوسترالیا ، دیارە ئەوەش لە پێناوی مەبەست و ئامانجێکدا دەکات کە بوون بە ئەندامی پەرلەمانی ئەو وڵاتیە . دەشێ ئەو پرسیارە سەر هەڵبدات ئایا دەشێ لە هیچ وڵاتێکی ئەم جیهانەدا کەسێکی بێگانە ببێتە ئەندامی پەرلەمان ؟ بێگومان ئەوە مەگەر تەنیا لە خەیاڵی شیعری و لەو پۆتۆپیایەدا جێگای ببێتەوە کە شیعر درووستی دەکات و بەرهەمی دەنێت . بە هەر حاڵ دوو شەممە کە شووناسی مرۆڤێکی وڵاتی ئەمەی پێبەخشراوەو کۆچ دەکات بۆ ئوسترالیاو لەوێ دەبێت بە ئەندامی پەرلەمان و ئەرکی سەرەکیشی لە بری ئەرکی هەر پەرلەمانتارێکی ئاسایی هەر جێگایەکی ئەم جیهانە کە یاسادانان و نوێنەرایتی کردنی خەڵکە لە نێو پەرلەماندا کەچی ئەم راوە کەنغەر دەکات .ئەمەش لە لایەک پرسیار سەبارەت بە گەوهەرو ماهیەتی پەرلەمانی ئوسترالیا بەرز دەکاتەوە ، لە لایەکی تریشەوە پرسیار سەبارەت بە شووناسی دوو شەممە بەرز دەکاتەوە کە بۆچی لێرەوە بە سواری پاسکیل دەچێت بۆ ئوسترالیاو لەوێش بە ئاسانی دەبێت بە ئەندامی پەرلەمان و لە جیاتی یاسادانان و نوێنەرایەتی کردنی خەڵکی راوە کەنغەر دەکات ، کە دەشێ لە ئاستی قوڵی دەقەکەدا مەبەست لە دوو شەمە هەر کەسێکی وڵاتی ئەمە بێت کە بووە بە ئەندامی پەرلەمان و ناتوانێت رۆڵی راستەقینەی ئەندامی پەرلەمان ببینێت و لە بری ئەری راستەقینەی خۆی هەندێ کاری تر دەکات کە دوورو نزیک پەیوەندی بە ئەرکی ئەندامی پەرلەمانەوە نییە .

سێ شەممە عاشقی یاری تۆپی پێ بووەو
دەچێ بۆ مەکسیک
دەبێ بە گۆڵچی
چوار شەممە دەمانچەیەکی لە (کەلار) کڕیووەو
دەڵێ دەبم بە چەتەی فیلمی کاوبۆو
لە سەهۆڵبەندانی ئەسکیمۆدا راوە کەرکەدەن دەکەم …
پێنج شەممەش خۆی مینڕێژ کردووەو
دەڵێ ئەگەر پەرلەمان نەمکات
بە پشووی فەرمی
خۆم دەتەقێنمەوە …

سێ شەممەش شووناسی مرۆڤ وەردەگرێت و وەک هەر مرۆڤێکی ئاسایی حەز لە یاری تۆپی پێ دەکات، بۆ جێبەجێکردنی ئەو ئارەزووەشی دەچێت بۆ مەکسیک و لەوێش دەبێت بە گۆلچی. رەنگە ئەو پرسیارە سەرهەڵبدات کە بۆچی سێ شەممە وڵاتێکی تر هەڵنابژێرێت ؟ کە لە راستیدا ئەگەر مەسەلەکە پەیوەندی بە برەوی یاری تۆپی پێوە هەبوایە دەبووایە لە بری مەکسیک بچوایە بۆ بەرازیل . بەڵام بەهەرحاڵ دەشێ وای لێک بدەینەوە کە هەڵبژاردنی مەکسیک تەنیا پەیوەندی بە کارکردنی خەیاڵ و هەستی شاعیرەوە هەیە . هەرچەندە دەشیا بە گوێرەی رۆژی سێ شەممە بەپێی ئەو باکگراوندە ئایینییەی کە شیعرەکە هەیەتی و بەپێ باکگراوندی تایبەتی شاعیریش ، باس لەوە بکرایە کە سێ شەممە رۆژێکە بۆ ئەنجامدانیکار و بارو سەفەر نابێت ، هەروەک لەلایەکی تریشەوە بە گوێرەی کەلتووری ئیسلامی بە گشتی و کەلتووری شیعەش بە تایبەتی سێ شەممە ئەو رۆژەیە کە بە رۆژی غەدرو گوناه و ناپاکی دادەنرێت چونکە وەک دەگوترێت لە رۆژەدا پیلانی شەهید کردنی ئیمامی عەلی دانراوەو هەر لەم رۆژەشدا نەخشەی رشتنی خوێنی حسێن دانراوە کە تاکو ئێستا لە مێژووی ئیسلامدا وەکو گەورەترین غەدرو ناپاکی سەیر دەکرێت . بەڵام لە ئاستی بینراوی دەقەکەدا هیچ ئاماژەیەک بە هەڵگرتنی ئەم لێکدانەوەیە نادۆزرێتەوە ، هەرچەندە دەشێ لە ئاستی قووڵ یان نەبینراوی دەقەکەدا دەلالەتی لەو جۆرە بەرهەم بێت .
چوار شەممە دەبێتە کەسێکی ئاسایی وڵاتی ئێمەو بە هەمان عەقڵ و بۆچوون و لێکدانەوەی نەو کەلتووری ئێمە بیر دەکاتەوەو رەفتار دەکات .لێرەدا شاعیر شوێن لە ناو وڵاتی خۆماندا دیاری دەکات بۆ ئەو پێداویستیانەی کە چوار شەممە دەیەوێت بەدەستیان بهێنێت . چوار شەممە پێویستی بە دەمانچەیەک هەیە بۆ ئەوەی ببێت بە چەتەی فیلمی کاوبۆی و لای ئەسکیمۆکان راوی کەرکەدەنی پێ بکات . لێرەدا دەبینین چەند کەلتوورو زەمینەو کەسێتی جیاواز تێکەڵاو بەیەکتر کراون کە

ئەوانیش (کەلار) و سەهۆڵبەندانی ئەسکیمۆ وەکو شۆێن و سیمای گەنجێکی سەرکەشی نێو واقیعی ئێمە کە شووناسی بوون و تەنانەت پیاوەتی خۆی لە بوونی ئەو دەمانچەیەدا دەبینن□تەوە کە لە کەلار کڕیوێتی، ئەم گەنجە تا ئەندازەیەکی ئاشکرا هاوشێوەیە لەگەڵ چەتەی فیلمی کاوبۆیدا . لێرەدا ئەگەر وامان دانا کە مەبەست لە چوار شەممە گەنجێکی سەرکەشی وڵاتی ئێمەیە ، ئەوا ئەو گەنجەی ئێمە خەون بەوەوە دەبینن□ت کە ببێتە هاوشێوەی چەتەی فیلمی کاوبۆی و دەمانچەیەک بکات بە قەدیداو خەون بە ئەنجامدانی جێبەجیکردنی چەندین کاری سەرکەشانەوە دەبینن□ت وەکو چوونە نێو وڵاتی پڕ لە سەهۆڵبەندانی ئەسکیمۆو لەوێش راوی کەرکەدەن بکات .لێرەدا ئەو دەلالەتە بەرهەم د□□ت کە چوار شەممە کە لە کەسێتی لاوێکی ئێمەدا بەرجەستە دەبێت کەسێتیەکە تەنیا بە دوای حەزوو ئارەزووە تایبەتییەکانی خۆیدا دەڕوات و دەیەوێت سەرکەشانە بە دوای جێبەجێکردنی ئەو حەزوو ئارەزووە تایبەتیانەدا بڕوات بەبێ ئەوەی کە هیچ ئاماژەیەک بۆ سوودو بەرژەوەندی و ویستەکانی کۆمەڵگا بکرێت کەواتە لێرەدا چوار شەممە دەبێتە وێنەیەکی بەرجەستەکەری رووبەرێک لە مێژووی ئێمە کە رووبەری رۆیشتن بە دوای حەزوو ویست و ئارەزووە تاکە کەسییەکاندایە .هەروەک لە لایەکی ترەوە ئەو دەلالەتە بەرهەم د□□ت کە ئێمە خاوەنی بڕواو متمانەیەکی تەواو نین بە بوون و بە رەسەنایەتی خۆمان بۆیە بەوجۆرە زەمینەو واقیعی خۆمان بەجێدەهێلین و دەمانەوێت لە شوێنانی تر جێگا بۆ خۆمان بکەینەوە ، لە پێناوی گەیشتن بەو ئامانجەشدا دەبێ هەوڵی خۆ گونجاندن بدەین کە لەو سەروبەندەشدا شووناسی لاوازی خۆمان لە دەست دەدەین تا بنوانین وەکو ئەوانی ئەوێ رەفتار بکەین ، بێگومان ئەم هەڵوێستەش پەیوەندی بەوەوە هەیە کە ئێمە لەبەر ئەوەی خاوەنی کەسێتیەکی ناسراوو ئامادە نین لە بەرامبەر ئەوانی ترداو باکگراوندێکی شارستانی و کەلتووری خاوەن شووناسی دیارمان نییە هەتا لە سەر ئەو زەمینەیە بتوانین بوونی خۆمان بسەلمێنین و لەسەر زەمینەی ئەوانی تریش توانای ئەوەمان هەبێت بڵێین ئەمە ئێمەین و پارێزگاری لە بوونی خۆمان دەکەین نەک کاتێک کە دەچینە سەر زەمینی ئەسکیمۆ هەوڵبدەین دەمامکی کەسێتی ئەسکیمۆ بکەین، چونکە ئەوە ئاشکرایە کە ئێمە نابین بەو کەسێتیە ، هەروەک بەم حاڵەتەی ئێستاشمانەوە ناتوانین پارێزگاری لە بوونی سادەو لاوازی خۆمان بکەین ئەمەش ئەو چرکە ساتە مێژووییەیە کە ئێمە تیایدا هەست بە ونبوون دەکەین یان هەر لە راستیشدا ئێمە لە ونبووندا دەژین .

پێنج شەممەش هەمان شووناسی مر□قی هەیە لە سەر زەمینەی واقیعی کۆمەڵایەتی و سیاسی ئێمە . ئەوەی لە کەلتووری ئیسلام و ئێمەشدا لە

بارەی پێنج شەممە باس دەکرێت ئەوەی کە ئەم ڕۆژەیە وەکو ڕۆژێکی پیرۆز سەیر دەکرێت بەڵام لە دەقەکەدا خاسەتی مرۆڤێکی دزێوو ناشیرینی پێدەبەخشرێت ، مرۆڤێک کە بارگاوی کراوە بە ڕەگەزەکانی توندو تیژی و بەو پێیەش لەبری پرۆژەی بنیادنان و ئاوەدان کردنەوە هەڵگری پرۆژەی ترسناکی تەقینەوەو وێرانکردن کوشتن و لە نێوبردنە. ئەم ڕۆژەش کە وەکو مرۆڤێکی ترسناک خۆی مینۆڵۆژ کردووە هەڕەشەی ئەوە دەکات کە ئەگەر داواکەی جێبەجێ نەکرێت ئەوا خۆی دەتەقێنێتەوە . یەکەم ئەم هەڕەشەیە شووناسی ئەو ڕۆژەمان بۆ ئاشکرا دەکات کە شووناسێکی ترسناکەو هەڵگرەکەی کەسێکی مەرگ دەستەو دەیەوێت فەزایەک درووست بکات کە ڕۆحی تاریک و ڕەشی تاناتۆسیانە باڵی بەسەردا بکێشێت و دەست بخاتە بینی ئیرۆس .بەمانایەکی تر پێنج شەممە کە لێرەدا خاسەتی مرۆڤی وەرگرتووە دەبێتە هێمای مرۆڤێکی مەرگ دەست . دیارە ئەوەش ئاشکرایە کە لە کەلتووری ئیسلامی و ئەمەشدا پێنج شەممە دوارۆژی هەفتەیەو مرۆڤی نێو کۆمەڵگای ئیسلامی بە درێژایی هەفتە کاردەکات بەو ئومێدەی کە کۆتای هەفتە کە ڕۆژانی پێنج شەممەو هەینیە بە هیمنی و بە خۆشی بەسەر ببان کەچی لێرەدا لە بری کۆتاییەکی هێمن و پڕ لەئاسودەیی ، کۆتاییەکی ئاڵۆزو پڕ لە توندو تیژی و مەرگەسات بەرجەستە دەکرێت، کە ئەوەش دەلالەتێکی خراپ و پڕ لە مەرگەسات بۆ ئایندەی مرۆڤایەتی هەڵدەگرێت و ئەوەمان پێ دەڵێت کە داهاتوو چاوەڕوانی ئاسۆیەکی گەش ناکات بەڵکو بە پێچەوانەوە لە بەردەم مەترسی و ئاسۆیەکی لێڵ دایە ، هەرچەندە بە گشتی مرۆڤایەتی لەبەردەم ئایندەیەکی ترسناکدا دەژی ،بەڵام دەبێ ئەو راستیە بزانین کە ئومێدی ژیان و بەرەو پێشەوە چوون و ئاسوودیی هەمیشە لە هێزی بێ ئومێدی بەهێزترە ، واتە هەمیشە مۆتیقی ژیان دەستی چالاکترو بەهێزترە لە مۆتیقی مەرگ دەستی هەر ئەوەش هۆکاری درێژە پێدانی ژیان و بیناکردن و ئاوەدان کردنەوەو بنیادنانی شارستانیە .

پێنج شەممە وەکو پێشتر باسمان کرد لە کەلتووری ئیسلامیدا ڕۆژێکی پیرۆزە ، لە بەر ئەوەی داواکاریەکانی لێرە جێبەجێ ناکرێت و هەست بەوە دەکات کە غەدری لێدەکرێت و لە بری ئەو ڕێزی شەممە کە بە روانینی باوی کەلتووری ئیسلامی و ئەمەش ڕێزی شەممە هیچ پیرۆزیەکی نییە کەچی دەکرێت بە پشوو بۆیە ئەمیش داواکاری خۆی لەگەڵ جۆرێک لە هەڕەشە کردنەدا بەرز دەکاتەوە کە ئەویش هەڕەشەی خۆ تەقاندنەوەیە . ئەم بۆچوونە ڕەنگە لە ڕووکەشدا بایەخێکی ئەوتۆی نەبێت بەڵام ئەگەر لە ئاستی قوڵداو پەیوەست بە باری کۆمەڵایەتی و دەروونی مرۆڤی کوردو ڕۆژهەڵاتیش لێکی بدەینەوە ئەوا بۆمان

دەردەکەوێت کە دەلالەتێکی کۆمەڵایەتی مەودا قوڵ لێرەدا بەرهەم دێت و لە هەمان کاتیشدا ئاماژەی جۆرێک لە ڕەخنە گرتن لە دەسەڵاتی ئەمەو دەسەڵاتی سەرجەم ئەو کۆمەڵگاو وڵاتانە دەردەکەوێت کە تووندو تیژی و کەسان و ڕێکخراوی تووندو تیژیان تیا بەرهەم دێت یان تیادا درووست دەبێت .لە کاتێکدا کە پەرلەمان داوای پێنج شەممە بە ئەوەی بکرێت بە پشوو ڕەت دەکاتەوە ، ئەوا ئەم ڕێژەیە خۆی مینیمایژ دەکات و دەیەوێت خۆی بتەقێنێتەوە ، لێرەدا ئەو دەلالەتە بەرهەم دێت کاتە داواکارییەکانی خەڵک لە لایەن دەسەڵاتەوە ڕەت دەکرێنەوەو پشت گوێ دەخرێن ئەوا خەڵک لە بەردەمی دوو ڕێیانێکدا دەمێنێتەوە یان ئەوتا واز لە داواکارییەکانی بهێنێت و بەو ئەمری واقیعە رازی ببێت کە تیایدا دەژی ، یان ئەوەتا ڕێگای بەکار هێنانی هێزو تووندو تیژی لەبەر بگرێت لە پێناوی ناچار کردنی دەسەڵاتدا بە جێبەجێ کردنی داوا کارییەکانی کە دەشێ ئاستی تووندو تیژییەکەشی بگاتە خۆ تەقاندنەوە . لێرەو لە ئاستی قوڵی دەقەکەدا ئەوە دەردەکەوێت کە دەسەڵاتیش بەشدارە لە درووستکردنی تووندو تیژی و فەوزای کۆمەڵایەتیدا واتە کاتێک کە دەسەڵات پشت لە داواکانی جەماوەر دەکات و مافەکانیان پێشێل دەکات و گوێیان لێناگرێت ئەوە مانای وایە هیچ بوارو ڕێگایەک بە جەماوەر نامێنێتەوە کە لە بەری بگرێت لە پێناوی گەیشتن بە ماف و داوا کارییەکانیدا بۆیە بە ناچاری پەنا بە تووندو تیژی و کاری تێکدەرانەو وێرانکەرانە دەبات کە درووست بوونی بەشێکی زۆری ڕێکخراوە تووندڕەوو تیرۆریستەکان لە کۆمەڵگا داخراوو دواکەوتووەکانی وەکو ئێمەدا بەرهەمی ئەو سیاسەتە نادرووستانەن کە دەسەڵات بەرامبەر بە جەماوەر لە بەری دەگرێت و پیادەی دەکات .

لە لایەکی تریشەوە کاتە پێنج شەممە داوا لە پەرلەمان دەکات کە بیکات بە پشووی ڕەسمی ئەوە مانای وایە لە سنووری دەقەکەدا بە جۆرێک رووناکی دەخرێتە سەر ئەو کارانەی کە پەرلەمان دەیکات ودەشێ وەها لێکبدرێتەوە کە ئەو کارانە بایەخێکی ئەوتۆیان نییە. ناراستەوخۆش تیشک دەخرێتە سەر ئەو ئەرکە سەرەکی و گەوهەرییانەی پەرلەمان کە پێویستە ئەنجامیان بدات . بێگومان ئەوە ئاشکرایە کە ئەرکی سەرەکی پەرلەمان بریتییە لە یاسا دانان و چاودێری کردنی حکومەت و سەرجەم دەزگاکانی بەڕێوەبردن و لێپێچانەوە کردن لە حکومەت و سەرجەم کاربەدەستان لە سەرەوە بە خوارەوەو لە کاتی هەستکردن بە کەمووکورتی و کەمتەرخەمیدا ، بەڵام پەرلەمانی ئێمە لە بری ئەوە خۆی سەرقاڵ دەکات بە دەرکردنی یاسای جگەرە کێشانەوە کە ئەوەش لە راستیدا دەچێتە چوار چێوەی مەسە تایبەتییەکانی تاکە

کەسەوە یان لە باشترین حاڵەتدا ئەرکی دەبێت بەوەی کە بڕیار بدات رۆژێک بکرێت بە پشوو یان وێنەی دوو سەرکردە بە تەنیشت یەکەوە لە هەموو دامەزگاکانی وڵاتدا هەڵبواسرێت کە ئەوەش سەردەمی دیکتاتۆرو کەلتووری بەعسمان بیر دەخاتەوە کە ئەرکی پەرلەمانە هەوڵبدات کەلتووری بەعس ریشە کێش بکات. کەواتە لێرەدا ئەم دەقە شیعرییە لە رێگای بەرهەمهێنانی شیعرێتەوە دەیەوێت لە دوو ئاستدا رەخنە لە دامودەزگاکانی دەسەڵاتی ئەمە بگرێت کە یەکەمیان دەوری ئەم دامودەزگایانەیە لە بەرهەمهێنانی تووندو تیژی و درووست کردنی تیرۆریستدا ئەویش لە رێگای پشتگوێخستنی داواکانی جەماوەرو رەتکردنەوەیاندا . دووەمیان لەو روانگەیەوە کە دامودەزگانی ئەمە لە بری جێبەجێکردنی ئەرکی راستەقینەی سەرشانیان بە هەندێ کاری لاوەکی و بێگەوهەرەوە خەریک دەبن و لەسەر داوای سەرەوەی خۆیشیان بڕیار لەسەر هەندێ شت دەدەن کە دژی پرینسیپەکانی دیموکراسی و ئازادی و کۆمەڵگای مەدەنیە وەکو مەسەلەی وێنە هەڵواسین لە داموودەزگاکانی وڵاتدا .

لەتیف هەڵمەت لە رێگای بە مرۆق کردنی کاتەوە دەقێکی شیعری بەرهەم دێنێت کە فەزایەکی جوانی شیعری هەیەو لە هەمان کاتدا توانیویەتی لە رێگای بەرهەمهێنانی شیعرێتەوە کۆمەڵێک پرسیاری گرنگ بەرز بکاتەوە لەوەشدا جارێکی تر لەتیف دەیەوێت پێمان بڵێت سەرباری ئەوەی کە شیعر خوڵقاندنی یۆتۆپیایەکی نەخشێنراوە بە وێنەو جوانکاری زمان ، لە هەمان کاتدا خەیاڵ و ئەندێشەو هەستی شاعیرانەش ئەو بنیادە قەشەنگتر دەکەن بەڵام دیسان ئەو پێکهاتەیەی کە بە ناوی شیعرەوە بەرهەم دێت هەڵگری پرسیاری فیکری و مەعریفی و سیۆسیۆلۆژی و دەرونی و ئێستاتیکیشە . بە مانایەکی تر لای لەتیف شیعر سەرباری ئەوەی خوڵقاندنی یۆتۆپیایە ، ئەرکی هەڵگرتنی پرسیارە گرنگەکانی مرۆڤیشی پێدەسپێرێت ، ئەو پرسیارانەی کە پەیوەستن بە بوون و ماهیەتی بوون و ماناکانی بوون و هەموو ئەو پێداویستیە رۆحی و مادیانەشەوە کە بەبێ بوونی ئەوان بوون هیچ مانایەکی نابێت .

لە ئەزموونی شیعری کوردی دا یەکێک لە پایە سەرەکیەکانی بەرهەمهێنانی دەق شوێن بووە هەر لە سەردەمی شیعری کلاسیکەوە تاکو ئێستاش کە شوێنیش زیاتر لە سرووشت و رەگەزەکانی نەو سروشتی کوردستانەوە وەرگیراوە ، بەڵام تاکو ئێستا (کات) بەم شێوەی لەتیف بەکار نەهێنراوە کە بەو جۆرە بکرێت بە رەگەزی سەرەکی بەرهەمهێنانی دەقێکی شیعری و خاسەتی مرۆڤی پێببەخشرێت یان کرداری

بە مەرەق کردنی بەسەردا جێبەجێ بکرێت. بەگومان ئەمەش پەیوەندی بەو جیهانە هەستیارەوە هەیە کە جیهانی شیعری لەتیفە و دەتوانێت لە شتە مەئلوفەکانی ژیانی ڕۆژانەو لە ڕەگەزی سادەو ئاسایی دەورو بەرو ئەوانەی کە ڕۆژانە لەگەڵیان دەژین شیعریەت بەرهەم بهێنێت.

لە ئەنجامی ئەم شیکردنەوانەدا کە بە ئەم دەقە شیعریەمان کرد دەشێ ئەم پرسیارانەی خوارەوە خۆیان بسەپێنن. ئایا تەنیا لە ئەنجامی بێزار بوون لە دووبارە بوونەوەدایە کە ڕۆژەکانی هەفتە هەریەکەی بەلایەکدا کەچ دەکات و پشت لەو ئەرکانە دەکەن کە پێیان سپێردراوە؟ ئایا بۆچی ئەو سەرچاوەیەی کە ڕۆژەکانی هەفتە لێیەوە یاخی دەبن نەو واقیع و کەلتووری ئەمەیە؟ یان بۆچی ئەو سەرچاوەیە زیاتر شووناسێکی ئیسلامیانەی هەیە؟ ئایا ئەو پاڵنەرە چییە کە وا لە شاعیر دەکات کە پرسەی بە مەرەق کردنی کات بهێنێتە ئاراوە؟ ئایا ئەم دەقەی لەتیف کە بە ناوی یاخی بوونەوە بڵاو کراوەتەوە تا چ ئاستێک پەیوەندی بە یاخی بوونی راستەقینەی خودی لەتیف هەڵمەتەوە هەیە؟ ئایا بە گوێرەی لەتیف خۆی دەشێ یاخی بوونیشی وەکو جۆرێک لە مەشقی دەروونی سەیر بکرێت؟ ئایا ئەم یاخی بوونە پەیوەندی هەیە بەو ڕۆحی تەسەوفەی کە لە کەسێتی لەتیف دا باڵا دەستە و دیارە ئەوەش ئاشکرایە کە تەسەوف بەخۆی جۆرێکە لە یاخی بوون یان ئۆپۆزسیۆن بوون لە ناوەندی دەسەڵات یان لە بارو دۆخ و کەلتوورو عەقڵی باو؟ بەگومان ئەم پرسیارانەش لەسەر زەمینەیەکی ناجێگیرو لە بارێکی دەروونی و مەعنەوی شڵەقدا لە میانەی دەقەکەوە خۆیان دەسەپێنن. هەڵبەت ئەوەش ئاشکرایە کە لە بنەڕەتدا داهێنانیش بەرهەمی ئەو چرکە ساتانەی هەست بە نیگەرانی کردن و ناسەقامگیری و تەڵامانە کە بەردەوام کەسی داهێنەر تێیدا دەژی و هەوڵدەدات واقیعێک بخوڵقێنێت بەو جۆرەی کە دەیەوێت یان تەسەوری دەکات یان پێشبینی دەکات کە مەرج نییە بە هیچ جۆرێک لەو واقیعە بچێت کە هەیە یان دەشێ هەڵبەت بە تایبەتی لە سنووری دەقی شیعریدا چونکە ئەوە ئاشکرایە کە شیعر بەرهەمی خەیال َو ئەندێشەو نەستە و مل کەچی هیچ یاساو دیسپلینێکی عەقڵی نابێت.

کتێب/ قەیرانی کۆمەڵگاو حیزبە سیاسییەکانی هەرێمی کوردستان.. فوئاد سدیق

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن..]

[FuadSdiq_QayraniKomalgaDownload]

مامۆستا عەبدولکەریم شێخانی مێژوویەك لە سەروەری.. ڕەسوڵ بێسکەنی

مانگ لە ئاسمان حەوجە بەئەنگوست ناکا، زەوی دەخوسێ گیا شین دەبێ، کە بارانی پایز داکا، تاریکی هەموو دنیا ناتوانێ مۆمێك بکوژێنێتەوە، ڕووناکی نەبێت تاریکی دنیا دەتەنێتەوە، دەڵێن بەگوڵێك بەهار نایە، پەندێکی باوە، گوڵ بەخشەری بۆن و جوانی و جێ سەرنجی چاوە، گوڵاوی بۆن و سەحری گوڵ زیاد دەکا کەسەر ئاگر نریا، ئەو بۆن و بەرامەیەی بە هەمیشە بووایە بریا، چ دەبێ پێت نەبڕێ سێ گەز جاو و نەتخەنە ژێرگڵ، گرنگ ئەوەیە لای هەمووان بخرێیتە نێو دڵ، بە سەرمەشقی ڕۆژگار و بەردەوامی ژیان، ڕۆڵەیەکی ژیر و بەبیرو خۆشەویستی هەمووان، لەساڵی 1933 لە کۆیەی مەڵبەندی شاعیران و خاوەن دیوەخانی، هاتە دنیاو چاوی گەشی هەڵێنا عەبدولکەریم مەحمود شێخانی، بنەماڵەکەیان بەشێخانی بەناوبانگ بوون، بۆیە لەسەرئەو نازناوە بە عەبدولکەریمیش یەك دەنگ بوون، خوێندن و نووسین مرۆق بۆ ڕۆژگار ئامادە دەکات، هەر کەس لەو دەرگایە بچێتە ژوورەوە داهاتووی جوانتر دەکات، ڕێگای ئەدەب و زانست درێژە، تەمەنی ئادەمیزاد کورت، لەکۆیە چاوی کردەوە ڕێگای حاجی و ئەحمەدی خانی گرت، لەساڵی 1954 بۆتە مامۆستا پەروەردە کارێکی هەستیاربوو، خزمەتی زۆری کرد یەکەمجار لەگەرمیان دەستبەکار بوو، لەسەر کوردایەتی و سۆزی نیشتمانەوە، لەساڵی 1962 کەوتە بەندیخانەوە،

لەقوتابخانە زانست فێربوو، ئەزموون و تاقی کردنەوە لەژیان، بەشیعر دەستی پێکرد و بوو بەشاعیر و نووسەر و وەرگێڕ و ڕۆژنانووس و زمانەوان، بەرەو لوتکە بەپێژەی بەرزخوازیدا سەرکەوت، لەچیرۆك و زمانەوانیدا پێشکەوت، زۆر گیراوە لەباخان هەڵاڵەی گوڵانی کەکردەوە وەك هەنگ، بە خزمەتی زمانی کوردی لەخراپ وێژان هاتە دەنگ، بە زمانی ڕەسەن و وشەی خۆڕسك زۆر پەرۆش بوو، وشەی ناقۆڵا و داتاشراوی پێ ناخۆش بوو، دژی ئەوە بوو وشەی کوردێندراو بخرێتە نێو زمانی کوردی، بە خزمەتی ئەم زمانە شیرینە کەم نەبوو ئەوەی کـــردی، هەمـــوو کەموکـــوڕییەك جەرگـــی دەهـــاتە ژان، دەگەڵ هەر هەڵەی بەکارهێنانێکی نەزانان دەکەوتە هەژان، وەك هەموو شارەزایان لەهەڵەی زمـان خەمـی دەخـوارد، جیـاوازی ئەو ئەوە بـوو، بێـدەنگ نەدەبـوو، وەڵـامی بەنووسـینێك دەسـپارد، ئەگەر بە زمـانی کـوردی پاسەوانێك بوو، لەدەریای زمانی فارسی و عەرەبیش عەجەب مەلەوانێك بوو، زۆر بابەتی هەندێ بەجوانی وەرگێڕاون، سەد سوێندت خواردبا دەتگوت هەر بەکوردی نووسراون، بابەتی وەرگێڕانی زۆر و جۆراوجۆرن، ئەوانەی گەواهـی پەسـندی دەدەن زۆرن، مامۆسـتا شێخـانی لە ئەدەب و نووسین هەندێ بەرزە پێویستی بەناساندن نییە، ئەم نووسینەم دەردە دڵەکە ئەگینا ئەوە کاری من نییە، بێن و بەرامەی نووسینی هێشتا، چێژی هەرماوە لەو ساوە تائێستا، بە وشەی کوردی مامۆستا و خاوەن وانەیەك بوو، زۆر جار بە پرسیاری من سەرچاوە و پەناگەیەك بوو، بە وەرگێڕان لەبیـانی بە کـوردی و بەپێچەوانە نەبـوو بـاکی، وەك وەرگێڕانی چیرۆکی (براکوژی) کازانتزاکی، بە بەرزی گەلی کوێ هەر دەبێ وابێ، لەو کـاتەدا، مەگەر یەکێ گیـانی خۆی لە بەڕەبـابێ، چیرۆکەکەی پێشکەشی (ن. م) کردووە، خۆی وتی: مەبەستی نەوشیروان مستەفا بووە.

عەبـدولکەریم شێخـانی بەکەسـایەتییەکی بەهەڵوێسـت و خۆش مەشرەب ناسـراوە، مـام جەلال لەخۆشەویسـتی نازنـاوی (سەرسـپی) لێنـاوە، بەداخەوە چەند ساڵە لەمەوبەر قاچی شکا، بەڵام ئومێدی بەژیان خۆشتر بـوو، خۆی جـوڵەی کەم و قەڵەمەکەی بەجـوڵەتر و بەبەشتربـوو، وازی نەهێنا لەشیلەی شیعر و خزمەت بەنووسین و ئەدەب ئەو بیر جوانە، ئەگەرچـی لەتەمەن گەنجـانی تێپەڕانـد و کەوتەسـەر عەرەبـانە، پێـت وانەبێ ئەو مـووە سـپیانەی لەبەر هەتـاو سـپی کـردووە و نەخشـی کردگارە، نیشانەی مەرگ نەبوو، هەمووی ئەزموونی ڕۆژگارە، بەختی ڕەش و مووی سپی کۆڵی پێ نەدا، لە ڕەخنە و ئامۆژگاری و نووسین هەدای نەدا، خەمی بوو، بەڵام هەمیشە دڵخۆش بوو هەمدەمی، ئەگەرچی گیرۆدەی ڕۆژگار بوو، بەڵام هەرگیز نەچەمی، سەری سپی، ئاوی چاوی سـپی بـوو، لەبەر نووسـین شێخـانی، لەخەمخەری گەل و ئامۆژگـاری

کۆمەڵگا وازی نەهانی، لەوتار و ڕۆژنامە و گۆشەنووسین، لەخزمەت بەزمان و زانست و ڕاوێژ و پرسین، زۆربوون هەڵەیان دەکرد و هەر خۆشی، هەڵەی دیکەی دەکرد تاهەڵەکەی پێ داپۆشی، بەڵام مامۆستا بە ڕاستکردنەوەی هەرچی هەڵەیە، پەی وتین (جا قوربان مەسەلەیەك هەیە)، لەوشەی داتاشراو و ناقۆڵا نیگەران بوو لای وابوو کفرە، گەر پێیان ناخۆش بێ هەرزەگەیان، دەخۆش بوون ئەوەی خاوەن هزرە، لەخزمەتی زمان و ڕاستکردنەوەی هەڵەو بەسەرهات و زۆری دیکە، ئەوەی پێی کرا نووسی لەگۆشەی (خرتکە و پرتکە)، زۆری نووسی، زۆری وت، زۆر ڕێگای تاقی کردۆتەوە، بەگژ خائین و خۆفرۆش و گەندەڵکاراندا چۆتەوە، تا زمان و قەڵەمی بەشتی کرد، بەزمان وتە و بەقەڵەم یاداشتی کرد، لە نووسین و هەڵوەستی جوان نەکەوت، دژە زیانەخرە و زیادەڕۆیان دەیوت:

چەکاوخەر و کاسەلێسان هەڵپەڕین چەپڵەیان لێدا
لەو حاڵەتە، سروشتییە، دیکتاتۆر سەرهەڵبدا

بە ئەوانەش چاوچنۆك و دەرون نەخۆشن، هەموو بەرژەوەندی گەلیان بەپارە دەفرۆشن، دەیوت:

دەڵێم جەناب باش سەیری ئەوانەی پێش خۆت ببینە
ئەوەی بردیان سێ گەزخام و تەنیا چەند بستێك زەمینە

لەگەڵ ئەوەشدا بە ئەوانەی خزمەتی گەل و نیشتمانی خۆیان کردووە، شیعری بەرز و ستایش و پێدا هەڵدانی بەرزی وتووە، دوا ڕۆژانی تەمەنی سەختی بە ژنی و سەر عەرەبانە، سەخت بەی دەگوزەرا ئەو چازانە، دوای مەرگی (گوڵزار)ی ژنی خۆشی نەبینی، بەیە بەو ئازارەوە بەی دەگەڵا شینی:

وا دیسان جەرگم گەی گرت کەنە برینم کولایەوە
ڕۆژەکی ڕەش بوو، گوڵزار چرای ژینی کوژایەوە
من هەتا ماوم لەدنیا هەر گەورەیی تە باس دەکەم
یادت ئارامی بەخشە بەم، بەیە لە دەما مایەوە
هەرکە ناوت دا گوەی من،زوو چاوم ئاوی لەی دەزە
خۆ (شنە)ش فرمەسکی چاوی جاری بوو نەبڕایەوە
هاتنت بە ناو ژیانم ئاوی گشت ئاواتی دام
کەڵگەکەی وشکی ژیانم جارەکی دیش گەشایەوە
تە کە گوڵزارەکی گەش بوو مەرگی ناوادەت تەواو
زام و ئازاری دەم گشت سەری هەڵدایەوە

مامۆستا عەبدولکەریم لەگەڵ گەورەو بچوك دەهاتەوە بە گرە، بەیە زۆری تەمەن و پیری بەساڵ ناپەوەرە، لەگەڵ سەختی ژیا و تەمەنی گەیە نەوەد ساڵ، ڕۆحی پیرۆزی هەڵفەی دای لەشەقەی باڵ، لە 12- 8- 2023 بای ئەجەل هات و دەفتەری ژینی دەی، بارگەی ژینی پێچایەوە

مەلی ژیانی بۆ ئەو دنیا فڕی، پاش دەیان ساڵ لەخزمەت ئەدەب و خەباتی ڕزگاریخوازی، تێکەڵ بەکۆمەڵی نەمران بوو ڕێبازی، جێگای سەرنجە ئەم پایەرزە پڕ بەهرە و خزمەتە دوور لەشایستەیی خۆی ژێر خاك كرا، تەنانەت چەند بستێك زەمینی شارەکەی خۆیشی پێ ڕەوا نەبینرا، ئەو ڕۆیشت و بەجێی هێشت شانازی و مەردی و ڕەوشتی پاکی، بۆ ئێمەش مایەوە پەرۆشی و حەسرەت و ئاهو خەمناکی.

لەڕاستەوە: خالید قادر، عەبدولکەریم شێخانی، رەسوڵ بۆسکێنی

چیرۆکنووسی منداڵان ماری پۆپ ئۆسبۆرن.. رەزا شوان

خاتوو (ماری پۆپ ئۆسبۆرن)، نووسەرێکی بە ناوبانگی ئەمریکی

و جیهانییە، لە بواری ئەدبیاتی منداڵان. بە تایبەتیش لە نووسینی چیرۆکدا. تا ئێستا زیاتر لە (١٠٠) کتێبی بۆ منداڵان و لاوان نووسیوە و چاپیکردوون، کە (٦٠) لە کتێبەکانی چیرۆکن بۆ منداڵان. نووسین و چیرۆکەکانی، گەلێ بابەتی هەمەڕەنگەیان لەخۆگرتوون. وەک، ئەفسانە، داستان، فۆلکلۆری، فانتازی، ژیاننامە، نهێنییەکان، کتێبی وێنەدار، کتێبی تایبەت بە منداڵانی زۆر بچووک، حیکایەت و ئەفسانەکانی گەلانی جیهان.

ماری پۆپ، لە (٢٠/ مای/ ١٩٤٩) لە (فۆرت سیل) لە ئۆکلاهۆما، لە ئەمریکا، لە خێزانێکی سەربازی لەدایکبووە. باوکی ناوی (ویلیام پۆپ) و دایکی ناوی (بارکەت دیکنز پۆپ) ە. دایکی سەربازێکی جەنگی بوو. دوو خوشک و دوو برا بوون. بەهۆی کاری باوک و دایکییەوە، زوو زوو ماڵیان دەگوێزرایەوە، ماوەیەک لە فرجینیا و واشنتۆن ژیاون. ئەم جێگۆڕکێیانە، مایەی خۆشی و شادی بووە بۆ ماری پۆپ.

ماری پۆپ، خوێندنی درامای، لە زانکۆی (کارۆلینای باکوور) لە (تشابل هیل) تەواو کردووە. هۆگری داستان و ئەفسانە و فۆلکلۆر و ڕۆشنبیریی هەموو گەلانی جیهان بوو. سەردانی زۆربەی وڵاتانی ئەوروپای کردووە. لەوانەش: نەمسا، فەرەنسا، یۆنان، ئەڵمانیا، ئیتالیا، هۆڵەندا،... هتد. (١٦) لە وڵاتی ئاسیاش گەڕا، لەوانە: ژاپۆن، پاکستان، ئەفغانستان، ئێران، عێراق، چەندین وڵاتی تر. بە مەبەستی سوود وەرگرتن و شارەزایی و ئاشنابوون بە کولتوور و داب و نەریتی گەلانی جیاواز. لە ئەفغانستان تووشی ژەهراویبوونی خوێن بوو، لە مردن رزگاری بوو.

ماری پۆپ تا ئەمڕۆش، پاڵپشت و داکۆکیکەرێکی چالاکە لە نەهێشتنی نەخوێندەواری لەناو منداڵانی جیهاندا.

ماری لە ساڵی (١٩٧٦) لەگەڵ (ویل ئۆسبۆرن) هاوسەرگیریی کرد. کە لە بواری درما کاری دەکرد. ماری لە ئێستا تەمەنی (٧٤) ساڵە و بەردەوامە لە نووسین بۆ منداڵان. لە ساڵی (٢٠١٣) دا، لە لایەن (زانکۆی کارۆلینیای باکوور) ەوە، خەڵاتی ڕێزلێنانی (دکتۆرای شانازی) یان لە (ئەدەبیات) دا پێبەخشی.

ماری ئۆسبۆرن، بە نووسین و بڵاوکردنەوەی زنجیرە کتێبی پێفەرشی (ماڵی داری ئەفسووناوی) ناوبانگێکی زۆری بە دەستهێنا. لە ساڵی (١٩٩٢) دا، یەکەم کتێبی چیرۆکی (ماڵی داری ئەفسووناوی) لەژێر ناوی (دیناسۆرەکانی پێش تاریکی) بڵاوکردەوە. چیرۆکەکانی ماڵی داری ئەفسووناوی، سەرجەم چواردە

چیرۆکەکان و لە چواردە کتێبدا بڵاویکردوونەتەوە. کاراکتەرە سەرەکییەکانی ئەم چیرۆکانە، خوشک و براکەی (جاک) و (ئانی) ین. نوێنەرایەتی ئەو سەرگەردانانە دەکەن، کە لە ڕێگەی داری ئەفسووناوییەوە دەچنە ناو جیاوازییەکانەوە.

چیرۆکی (ماڵی داری ئەفسووناوی) وەریانگێڕاون بۆ (٣٥) زمانی جیهانی. تا ئێستا زیاتریش لە (١٣٤) ملیۆن دانە، لە سەرانسەری جیهاندا، لەم کتێبە فرۆشراوە. لە ساڵی (٢٠٠٧) یشدا، ئەم کتێبە، بۆ ماوەی (١٣٢) هەفتە، لە لیستی پڕفرۆشترین کتێبەکانی (نیۆیۆرک تایمز) بوو.

چیرۆکی (چەتەوڵێک) یەکەمین کتێبی زنجیرە چیرۆکی ئۆدیسیەی ماری پۆپ، کە لە حیکایەت و داستانەکانی (هۆمیرۆس) ی یۆنانییەوە وەرگرتووە، بە شێوەیەکی ئاسان و کورت و بە زمانێکی شیرین بۆ منداڵانی داڕشتوونەتەوە.

ئەمەش ناوی چەند چیرۆکێکی، لە زنجیرە چیرۆکەکانی (ماڵی داری ئەفسووناوی):

(دیناسۆرەکانی پێش تاریکی، قەڵای تەمومژ، لە نیوەشەودا لەسەر مانگ، ئاوابوونی خۆر، دەلفینەکان، ڕۆژی شای ئەژدیها، ڕاکە.. ڕاکە بۆ ئەوپەڕی تواناتەوە،… هتد).

شایەنی باسیشە، چیرۆکی (ماڵی داری ئەفسووناوی) کراوە بە فیلمی سینەمایی. بە ئامادەبوونی ماری پۆپ، لە فێستیڤاڵی سینەمایی، کە لە (٢٣/ ئۆکتۆبەر/ ١٩٩٢) لە (تۆکیۆ) ی پایتەختی ژاپۆن سازکرا، نمایشکرا.

ماری پۆپ، تا ئێستا لەسەر نووسینەکانی، چەندین خەڵاتی بەرز و ڕێزلێنانیان لە ئەمریکا و لە جیهان پێشکەش کردوون.

ماری پۆپ خاوەنی سامانێکی زۆرە. مووچەی نووسەری مانگانە (٤٠) هەزار دۆلار وەردەگرێت. بەڵام نووسەرێکی سۆشیالە و حەز بە ژیانێکی ئاسایی و خاکی دەکات.

ڕەزا شوان

نەرویج: ٢٠٢٣

(*) بۆ نووسینی ئەم بابەتە. سوودم لە چەند سایتێکی ئینگلیزی وەرگرتووە.